

# GAMTOTVARKOS RAIDA

Žmonės nuo seno vykdė daug ūkinių veiklų, tokiu būdu darydami didžiulę žalą gamtai. Tad reikėjo imtis aktyvios gamtos ir aplinkos apsaugos, t.y. žmogui įsikišti į gamtinius procesus. Vadovaujantis tokiu principu, buvo sukurtas gamtos apsaugos mokslas, kuris užtikrintų gamtos vertybių apsaugą, priežiūrą. Vis didėjant taršai, atsirado aplinkos apsaugos mokslas, kuris buvo orientuotas į žmonių gyvenamąją aplinką, tačiau nenutolstant nuo gamtos, nes su gamta susiduriama toje pačioje aplinkoje. Ilgainiui imtasi aplinkos tvarkymo, tokiu būdu siekiant pagerinti aplinkos būklę.



**Gamtos ir aplinkos apsauga** – tai išteklių racionalaus naudojimo bei aplinkosaugos teisinių, biologinių, ekonominių ir techninių priemonių kompleksas. Gamtos apsauga – priemonių sistema sąveikai tarp žmogaus veiklos ir gamtinės aplinkos palaikyti. Ji padeda racionaliai naudoti ir atkurti gamtos išteklius (gyvosios ar negyvosios gamtos elementus: augaliją, gyvūniją, įskaitant ir buveines, žemės paviršių ir jos gelmes), kuriuos žmogus naudoja arba gali naudoti savo reikmėms, saugoti gamtą nuo kenksmingo tiesioginio ar netiesioginio ūkinės veiklos poveikio.

Aplinka – tai gamtoje funkcionuojanti tarpusavyje susijusių elementų – žemės paviršiaus ir gelmių, oro, vandens, dirvožemio, augalų, gyvūnų, organinių ir neorganinių medžiagų, antropogeninių komponentų – visuma bei juos vienijančios natūraliosios ir antropogeninės sistemos. Aplinkos apsauga – aplinkos saugojimas nuo fizinio, cheminio, biologinio ir kitokio neigiamo poveikio ar pasekmių, atsirandančių įgyvendinant planus ir programas, vykdam ūkinę veiklą ar naudojant gamtos išteklius

**Gamtotvarka** susideda iš šių dviejų mokslų – gamtos ir aplinkos apsaugos. Gamtotvarka yra praktinė gamtos apsaugos sritis, susijusi su gamtinės aplinkos tvarkymu, palankios saugomų objektų būklės užtikrinimu. Gamtotvarkos paskirtis – atkurti ir užtikrinti vertingų ekologinių sistemų ilgalaikį gyvybingumą, augalų ir gyvūnų rūšių, jų buveinių įvairovę. Gamtotvarka – tai suplanuota priemonių sistema, skirta išlaikyti esamą padėtį, pagerinti ar stabilizuoti ekosistemų ir jų komponentų būklę, atkurti arba net sukurti naujas ekosistemas, siekiant išsaugoti biologinę įvairovę. Ji yra sukoncentruota į mažesnes teritorijas, kuriose yra atkuriamos, saugomos tam tikros ekosistemos, rūšys, bendrijos.

Dažnai visuomenėje gamtotvarka yra tapatinama su aplinkos tvarkymu (aplinkotvarka), kraštotvarka, tačiau tai trys atskiros sąvokos. **Aplinkotvarka** – estetinis aplinkos sutvarkymas, prekyba bei apsodinimas dekoratyviniais augalais, kraštovaizdžio projektavimas. **Kraštotvarka** – teritorijų planavimo priemonėmis įgyvendinamas žmonių veiklos erdvinis organizavimas ir aplinkos tvarkymas, siekiant suderinti teritorijos naudojimo socialinius, ekonominius ir ekologinius interesus bei kurti harmoningą kultūrinį kraštovaizdį.

Visos šios sąvokos lyg ir panašios, tačiau skiriasi jų veiklos kryptys, t.y. jų priemonės ir darbai yra nukreipti į skirtingus gamtos ar aplinkos veiksnius.

# GAMTOTVARKOS SAŲEIKA

Mokslai ir terminai, su kuriais yra tapatinama gamtotvarka.

GAMTOS  
APSAUGA

APLINKOS  
APSAUGA

KRAŠTOTVARKA

APLINKOS  
TVARKYMAS

GAMTOTVARKA

